

Aardbeien blij met Japanse haver

Bij de teelt van aardbeienplanten houdt Werner Hack de situatie rond bodemaaltjes goed in de gaten. Naast natte grondontsmetting en tagetes (afrikaantjes) zaait hij sinds drie jaar ook Japanse haver. „Ik kan de Japanse haver niet meer missen”, zegt Hack.

Werner Hack is samen met Mariëlle Nagtzaam eigenaar van de Roosendaalse Aardbeienplanten Onderneming (Rapo). Het bedrijf teelt in Zuidwest-Brabant op zo'n 100 hectare lichte zandgrond aardbeienplanten. Daarnaast teelt het bedrijf onderstammen voor fruitbomen.

Bijna alle grond huurt Rapo van boeren in de omgeving, meestal binnen een straal van 15 kilometer. Elk jaar maakt Hack 20 à 30 hectare grond gereed voor de teelt van aardbeienplanten. Dat begint onder andere met een bodemalansanalyse en een aaltjesbemonstering.

Hack: „We kijken vooral naar *Pratylenchus penetrans* en het wortelknobbelaaltje. *Pratylenchus penetrans* komt hier op maïs- en grasland vrij algemeen voor. Afhankelijk van de aaltjessituatie kiezen we voor natte grondontsmetting, zwarte braak, afrikaantjes of Japanse haver. **Japanse haver pakt *Pratylenchus penetrans* aan, geeft als groenbemester veel organische stof en is als antistuijdek te gebruiken.**”

SNELLE START

Japanse haver als groenbemester gebruikt Hack jaarlijks op circa 10 hectare. Hij zaait het meestal in augustus, zo'n 80 kilo per hectare. Hack: „Japanse haver is in het najaar na de hoofdteelt te zaaien. Het gewas heeft een relatief snelle start en daardoor een vlotte bodembedekking. Het kost aan zaaien en zaai-zaad zo'n 350 euro per hectare.”

Japanse haver is geen waardplant voor zowel het *Pratylenchus penetrans* als *Meloidogyne hapla* en is daarom goed in te zetten als groenbemester. „We wil-

Medewerkers van Rapo leggen de jonge planten tussen de rijen, wieden onkruid en plukken zonodig de bloempjes in de moederplanten weg.

maart en vernietigen we het stuifdek half mei.”

Omdat Rapo met GPS plant, kunnen ze een jaar later de moederplanten precies tussen de rijen door planten, waar het jaar ervoor moederplanten stonden. „Door de lange zwarte braak tussen de rijen moederplanten en de Japanse haver zijn de stroken gelijk aan een vers perceel grond”, geeft Hack aan. „Afhankelijk van de aaltjestoestand krijgt het perceel na twee jaar rust. Daarna kiezen we voor natte grondontsmetting, zwarte braak, tagetes of Japanse haver.”

Hack betreft de Japanse haver van Handelsonderneming Klep in Etten-Leur. De aardbeienplantenkweker gebruikt het ras *Luxurial*, uit het kweekprogramma van Innoseeds. „Het effect van Japanse haver is vergelijkbaar met zwarte braak, zo blijkt uit proeven. Gemiddeld ligt de reductie van *Pratylenchus penetrans* na de teelt op 50 tot 70 procent”, weet Frank de Dobbelaere van Innoseeds.

Het grote voordeel van Japanse haver boven

deze eisen en is dit jaar al officieel gecertificeerd. Een garantie voor de teler dat het zaad ook gekeurd is.

Tagetes zet Hack jaarlijks in op ongeveer 15 hectare. Tagetes lokt de aaltjes de wortel in, waar alle aaltjes vervolgens doodgaan. Het effect op *Pratylenchus penetrans* is daardoor groter, bijna 100 procent. „Wel is het uitkijken met het knobbelaaltje. Als deze in de grond zit, moet je geen tagetes zaaien omdat die aaltjes er juist op vermeerderen.”

„Het nadeel van tagetes is dat je een hoofdteelt mist en de teelt zo'n 750 euro kost. Daar komt bij dat je door de trage opkomst meer kosten moet maken voor onkruidbestrijding. Als de aaltjestoestand het toelaat heeft Japanse haver daarom de voorkeur”, geeft Hack aan.

NATTE GRONDONTSMETTING

Natte grondontsmetting past de aardbeienplantenteler jaarlijks toe op zo'n 20 hectare, meestal in het najaar. „Het effect is beter dan in het voorjaar, door de hogere bodemtemperatuur.” Voordeel van natte grondontsmetting is de doding van onkruidzaad.

Natte grondontsmetting mag maar één keer in de vijf jaar en is relatief duur. „Nadeel is ook dat je alles in de grond dood maakt, ook de goede aaltjes. Ik heb de indruk dat daardoor de probleemaaltjes sneller terugkomen. Door de organische stof zorgt Japanse haver juist voor meer goede aaltjes in de bodem.”

In het meest gunstige geval kan Hack in het najaar over de gehuurde grond beschikken, een natte grondontsmetting toepassen en het volgende

jaar met de teelt van aardbeienplanten beginnen. Afhankelijk van de aaltjessituatie kan het voorkomen dat de grond het eerste jaar tot half juli in de zwarte braak komt te liggen en Hack daarna Japanse haver inzaait. Hij mist dan een teeltjaar. „Het is vaak een heel werk om het perceel goed in conditie te krijgen.”

Een goede uitgangssituatie voor de teelt staat voorop, want aardbeienplanten zijn heel gevoelig voor de conditie van de bodem, geeft Hack aan. „Daarom gebruiken we bij het planten standaard 10 kilo Vydate in de rij en later nog eens 30 kilo tussen de rijen waar de jonge planten groeien. Wij willen gezond plantmateriaal afleveren zonder aaltjes, dat staat bij ons voorop.”

Naast goede aardbeienplanten besteedt Hack veel aandacht aan het gezond houden van het eigen uitgangsmateriaal. Het uitgangsmateriaal staat daarom in luisvrije tunnels en kassen. „Voor het rooien van het uitgangsmateriaal kijken we nogmaals of het perceel vrij is van aaltjes, zodat we later niet de kans lopen dat we met het uitgangsmateriaal een vrij perceel met aaltjes besmetten.”

STRESS VOORKOMEN

Rapo is lid van Fresh Forward, waar telers samen nieuwe rassen proberen te ontwikkelen. Hack vermeerderd het uitgangsmateriaal vier jaar achter elkaar (van SEE tot E). De planten gaan vanaf eind februari de grond in en de oogst is vanaf juli/augustus. Elke plant geeft tien tot vijftien nieuwe planten. Hack: „Met langzaam werkende meststoffen laten we de planten rustig opgroeien. We proberen stress zo veel mogelijk te voorkomen. Daardoor is de plant minder vatbaar voor ziekten.”

De moederplanten freest Hack eind juli weg. „De aaltjes krijgen dan minder kans om zich te ontwikkelen”, legt de kweker uit. De jonge planten tussen de rijen oogst Rapo vanaf augustus tot in het najaar, afhankelijk van de bestemming. De te verkopen planten keurt de NAK op *Xiphinema* en *Longidorus*, aaltjessoorten die virussen kunnen overdragen.

Het sorteren gebeurt in Nederland en Polen. De teelt verplaatsen naar Polen is volgens Hack geen optie. „Het klimaat in Zuid-Nederland is voor de aardbeienplanten beter. Daarnaast kunnen we hier streng toezien op de kwaliteit van de plant.”

Jaarlijks zet Rapo tussen de 30 en 40 miljoen planten af. Een kwart tot een derde blijft in Nederland, het overige gaat de grens over. „Van Finland tot Marokko, mogelijk omdat we zo'n 25 verschillende rassen telen.” Het gebeurt wel dat Hack een jaar heeft met te weinig van het ene ras en te veel van het andere. „Je gooit daardoor wel eens planten weg”, geeft Hack aan. En dan te bedenken dat de toegerekende kosten op zo'n 30.000 euro per hectare liggen. . .

HAN REINDSEN

‘Effect Japanse haver vergelijkbaar met zwarte braak’

len planten afleveren zonder aaltjes”, zegt Hack, die de (bevroren) Japanse haver in het voorjaar met een schijvencultivator in de grond werkt.

Daarnaast gebruikt Hack de Japanse haver op 40 à 50 hectare als antistuijdek tussen de rijen aardbeienplanten door. „De stroken met Japanse haver zijn ongeveer 75 centimeter breed. We gebruiken zo'n 40 kilo zaaizaad per hectare. Meestal zaaien we half

zwarte braak is de extra organische stof. Daar komt bij dat Japanse haver tot in september is te zaaien en na een hoofdteelt. „*Luxurial* is een snelle starter en heeft daardoor een goed onkruidonderdrukkend effect”, zegt De Dobbelaere. Japanse haver is geschikt voor alle grondsoorten.

Dit jaar moeten telers van Japanse haver officieel gecertificeerd zaaizaad kopen. *Luxurial* voldoet aan

Werner Hack (rechts) en Frank de Dobbelaere van Innoseeds bespreken de ervaringen met Japanse haver (ras *Luxurial*) als antistuijdek tussen de rijen aardbeienplanten.

Foto's: Nieuwe Dooft

Tijdens het planten gebruikt Hack standaard 10 kilo Vydate in de rij en later nog eens 30 kilo tussen de rijen waar de jonge planten groeien. De groeven overdwars beperken de kans op stuiven.